

Til: Olje- og energidepartementet

Høyringsvar til NVE sitt framlegg til nasjonal ramme for vindkraft på land.

Frå: Guro Rørvik, Teigarustene 36, 5460 Husnes

Prinsipielt:

NVE sitt framlegg til ei nasjonal ramme for vindkraft må trekkjast attende av regjeringa v/Olje- og energidepartementet, alternativt må framlegget handsamast av eit samla storting.

Det må snarast fremjast sak for stortinget der alle negative erfaringar med og konsekvensar av vindturbinanlegg verda over kjem klårt fram saman med ei utgreiing av reell trong for landbaserte vindturbinanlegg her i landet og ulempene med dei.

Energimeldinga som Stortinget slutta seg til våren 2016 (Innst. 401 S (2015-2016)) må deretter reviderast. Arbeidet bør konkluderast med eit klårt nei til landbaserte vindturbinanlegg i Noreg.

All vidare handsaming av slike konsesjonar må stogkast fram til revidert melding er vedteken.

Det bør snarast utgreiast eventuelle juridiske/økonomiske konsekvensar for samfunnet av å trekkja attende alt gjevne konsesjonar der utbygging ikkje er starta.

For alle vindturbinanlegg som er i drift eller under bygging må eigar påleggjast å utarbeida detaljert plan og prosedyrar for fjerning av utdaterte/havarerte vindturbinanlegg og attendeføring av naturinngrep om mogeleg.

Planane skal godkjennast og kontrollerast av den eining som har konsesjonsmynde og må innehalda prosedyrar for handsaming av alt avfall, inklusiv kontraktfesta, godkjend deponeringsstad for alt ikkje-resirkulerbart avfall.

Eigar av turbinanlegget må stilla og halda ved like finansiell garanti for at dette arbeidet vil verta utført, også ved eventuell konkurs/avvikling av selskapet.

Til høyringa og høyringsgrunnlaget:

Det må vera lov å stilla spørsmål ved innhald og kvalitet av eksklusjonstema i høyringsgrunnlaget:

- I datasettet Drikkevannskilder manglar t.d. alle drikkevassområda i Kvinnherad.
- I datasettet Friluftsliv er det berre teke med dette: « *Dette kartlaget viser de statlig sikrede friluftsområdene i Norge. I de statlig sikra friluftslivsområdene har staten eller kommunen kjøpt eller inngått avtale om bruksrett for områder som tilrettelegges for friluftsliv*». Friluftsliv i tydinga «områder som ålmenta i stor grad nyttar til rekreasjon og naturoppleving» er eit svært viktig eksklusjonsgrunnlag og burde hatt eige kartlag.
- Risiko for støypåverknad burde vore eige eksklusjonstema. Dei negative og helsefarlege konsekvensane av støy frå vindturbinanlegg, både høyrbar og infralyd, får større og større merksemd ute i verda. Dette var m.a. tema for ei rekkje sesjonar og presentasjonar på *23rd International Congress on Acoustics* i Aachen, Tyskland 09.-13.09.2019, sjå www.ica2019.org.

Utbyggingsaktuelle (ikkje ekskluderte) områder i Kvinnherad Kommune:

Alle områda innan Kvinnherad kommune som er rekna som aktuelle må ekskluderast.

Områda er mykje nytta som tur og rekreasjonsområder og byr på store og unike naturopplevingar. Områda byr på stort mangfald både av plante-, fugle-, og dyreliv frå strender i sjøkanten rundt Fjelberg/Halsnøy via Husnesfjella og Uskedalsfjella til høgfjellet ved Matre og Folgefonna. Områda vert nytta til rekreasjon og naturopplevingar både av fastbuande og tilreisande.

Eg går ut frå at det er sendt inn detaljerte høyringssvar frå lokalkjende i kvart enkelt område. Kommentaranane nedanføre gjeld næraste området til der eg bur og som eg såleis kjenner godt.

Spesielt om fjella austom Herøysundet-Husnes-Sunde-Valen

- Vassforsyningsområde til minst 8.150 personekvivalentar

Området er tilsigsområdet til største vassverket i kommunen, Husnes Vassverk.

Dette forsynte ved siste plan (2013) ca 7.500 personekvivalentar med vatn. Det er venta at dette talet har auka og vil auka monaleg frametter.

Det nordvestre hjørnet av området er tilsigsområdet til Herøysund Vassverk.

Dette vassverket forsyner (2013) 650 personekvivalentar.

Tilsigsområdet til vassdraget sør i området som renn ned gjennom Valen har stort potensiale som framtidig drikkevassforsyning / reservekjelde.

Ingen delar av desse områda i Kvinnherad er ekskluderte i kartlaget *Drikkevasskjelder*.

I andre kommunar ser eg at slike områder er ekskluderte.

- Farepotensiale ved kjemisk forureining

Det er kjent at vindturbinanlegg inneheld store mengder flytande kjemikalier (hydraulikkolje, smørolje etc.). Det kan og verta trong for å nytta kjemikalier til av-ising med sprøyting frå helikopter/drone eller i av-isingssystem bygd inn i turbinkonstruksjonen.

Ved havari/uhell vil dette kunna føra til store ukontrollerbare forureiningar i sårbare områder. Sjå kommentaren om drikkevassforsyning ovanføre.

- Brannfare ved vindturbinhavari

Den vestlege delen av området har tett lyng- og grasvegetasjon som går over i lange, slake skoglier ned mot bygdene. Området er særleg brannfarleg om våren ved lite snø og mykje turr søraustvind. Det er kjent at det fleire stader har vore vindturbinhavari der deler av konstruksjonen har teke fyr og falle ned brennande på området rundt. Ei slik hending vil ha potensiale til å starta storbrann i dette området som det vil vera særst vanskeleg å sløkkja.

- Støyureining i bustadområder

Det potensielle området ligg mellom 1 til 4 km i luftline frå bustadane i den største bustadkonsentrasjonen i Kvinnherad (Herøysundet-Husnes-Sunde-Valen). I dette området er det ca. 6.200 innbyggjarar og framskrivingar syner auke.

Dei negative og helsefarlege konsekvensane av støy frå vindturbinanlegg, både høyrbar og ikkje minst lågfrekvent infralyd, får større og større merksemd over alt i verda.

Helsepåverknad er dårleg utgreidd og til dels ignorert i Noreg. Store delar av området vil ha fri sikt og relativt kort avstand til turbinane. Helsemessige konsekvensar for innbyggjarane er ikkje vurdert.

- **Visuell forureining**

Den visuelle forureininga og naturøydelegginga i form av vindturbinkonstruksjonar, anleggsvegar, anleggsområde og varselljos på nattetid vil påverka langt fleire både i og utanføre Kvinnherad. I tillegg til nærområda nemnde over, vil også dei fleste på Halsnøy-Fjelberg oppleve dette som visuell forureining.

Husnesfjella, som dannar ein majestetisk og vakker bakgrunn for den nasjonale, historiske kulturskatten Halsnøy Kloster, vil verta skjemde og utsynet frå klosteret og heilskapen i naturen der dette ligg vil for alltid verta øydelagt.

Husnes- og Kvinnheradsfjella si karakteristiske og vakre «skyline» sett frå Stord og store delar av Sunnhordland og Hardangerfjorden vil og verta øydelagt.

- **Beiteområde**

Heile området har i uminnelege tider vore nytta til beite. I dag vert det nytta til sauebeite i sommarhalvåret. Liene opp til, og deler av området, har i tillegg svært stor hjortestamme. Kva innverknad omfattande anleggsverksemd, veg- og turbinanlegg og støyande vindturbinar vil ha på hjortestamma og beitesauer er ikkje utgreidd.

- **Naturmangfald**

Heile dette området har stort naturmangfald både av planter, fugl og dyr, frå dei slake skogliene frå bygdene opp over gras- og lyngheiane til fjelltoppane. Her er til dømes både tiur, orrfugl, rype og ikkje minst kongeørn.

Ein del av det utpeika område ber og namnet «Svanaheio» på folkemunne. Namnet kjem truleg av at dette området alltid har vore kvileplass for store trekkfuglar, m.a. grågås.

Det er dokumentert kva konsekvensar vindturbinanlegg har på fugleliv, ikkje minst slike store, sjeldne fugleartar.

- **Friluftsliv og rekreasjon**

Heile det aktuelle området er svært mykje nytta som turområde til rekreasjon og naturopplevingar både i sommar- og vinterhalvåret. Det er ikkje teke omsyn til kva restriksjonar vindturbinanlegga vil medføre for ferdsla, særleg om vinteren med stor risiko for is-kast frå turbinane.

Området ligg relativt lett tilgjengeleg for dei store busetnadsområda i nærleiken med gode, til dels opparbeidde, naturstiar som fell fint inn i naturen. I tillegg nyttar og mange tilreisande området, særleg i sommarhalvåret.

Midt i området ligg det vakre, restaurerte Vardhaugselet. Her vert det m.a. kvart år halde ei mykje vitja friluftsgudsteneste. På Sundstølen ligg grunnmurane til gamle stølshus vakkert til på vollen nede ved vatnet. Ved utløpet av Svartavatnet ligg ein svært gamal, låg demning i naturstein, truleg frå 1700-1800 talet, der vatnet i dag renn ut den gamle lukeopninga.

Ved vandring i området har ein dei fleste stader eit svært vakkert og vidt utsyn.

Frå Mjelkhaug og områda rundt ser ein utover over heile Sunnhordland med dei ytre delane av Hardangerfjorden, ut i havet og fjella nordvestover mot Bergen, fjellheimen nord og austover med Folgefonna, fjellheimen søraustover og nordlegaste delar av Rogaland.

Alle områda ein ser er utan skjemmande naturinngrep. Det er ikkje utan grunn at nokre av dei spektakulære landskapsscenane nytta i opplevingssenteret The Viking Planet vart filma her frå Mjelkhaug. Sjå eit lite klipp på <https://thevikingplanet.com/no> under «få en smakebit av vårt innhold».

- **Noverande naturinngrep i området**

Området er lite prega av naturinngrep i dag.

I søre utkanten av området er det ei dobbel 300kV kraftline som vart bygd midt på 60-talet for å forsyne aluminiumsverket på Husnes. Mastene er her låge, mørkegrå av farge, og spora etter anleggsverksemda er borte.

Ved Svartavatnet har Kvinnherad Kommune i svært mange år hatt plastslangar ut gjennom den gamle lukeopninga. Dei vert nytta som hevertar for å sikra drikkevassforsyninga i turre periodar. Hevertane er knapt synlege.

Dei vil etter kvart verta erstatta av borehol som vil gjera naturinngrepet enno mindre, sjølv om dette kan medføre større nedtapping av vatnet i korte periodar, særleg om vinteren med frost og lite tilsig. Om vinteren er både vatnet og området dekkja av is og mykje snø slik at nedtappinga knapt vil synast.

NVE har nyleg gjeve konsesjon til SKL til å byggja Onarheim kraftverk. Kraftverket vil ha eit enkelt inntak i elva i lia nedanføre Bremstølsvatnet i vestkant av området. Vatnet vert ført nedover derfrå i borehol. Slik løyvet er gjeve og planen no er utforma vil dette ikkje ha negativ påverknad på kvaliteten til turområdet i det heile. Inngrepet vil ikkje kunna sjåast frå turstiane eller dei mykje nytta turområda eller medføre andre vesentlege ulemper.

Konklusjon: Heile det aktuelle området står i dag, og vil i framtida, stå fram som urørt!

- **Kvinnherad kommune er seriøs aktør i energisaker**

Kvinnherad kommune er allereie ein svært stor bidragsytar med rein, fornybar vasskraft.

Det er ytterlegare potensiale innan kommunen til oppgradering av eksisterande anlegg og utbygging av nye, mindre vasskraftverk.

Kvinnherad gjer alltid seriøse og grundige vurderingar av dei prosjekt som vert fremja ved å sjå nytte for samfunnet opp mot dei naturinngrep og ulemper prosjektet kan medføre.

Det er difor av verdi å merkja seg følgjande:

Den nye konsesjonen vedrørande Onarheimselva vart tilrådd med stort fleirtal i kommunestyret i 2017 (27 for, 5 mot, 3 inhabile).

Då denne høyringa om vindkraft var oppe i 2019 sa eit samla kommunestyre eit eintydig nei til landbaserte vindkraftanlegg i Kvinnherad.

Dette er ytterlegare eit tungt argument for å ta alle områder i Kvinnherad ut or planen.

Vonar desse synspunkta vert vurderte og tekne til følgje!

Husnes 30.09.2019

Med venleg helsing

Guro Rørvik
(sign)